

Jóváhagyom:

.....
Dr. Draskovics Tibor
Budapest, 2008. június „ „

Igazságügyi és Rendészeti Minisztérium
Civil Cselekvési Terve
2008-2010

Budapest, 2008. június

I. Tervezési mandátum, alapelvek

A Kormány Társadalompolitikai Kabinetje által elfogadott, a kormányzati civil kapcsolatok fejlesztését meghatározó irányelvekkel összhangban, valamint a kormányzati civil kapcsolatok fejlesztését szolgáló egyes intézkedésekről szóló 1065/2007. (VIII. 23.) Korm. határozat 9. pontjának rendelkezése alapján az Igazságügyi és Rendészeti Minisztérium (a továbbiakban: IRM) civil kapcsolatainak fejlesztése céljából kétéves civil cselekvési tervet készít.

A civil cselekvési terv a Magyar Köztársaság Kormányának 2006-2010 közötti időszakra vonatkozó programjában a Haza és Haladás című fejezetben meghatározott következő elvet tartja szem előtt: „*A köztársaság az együttműködésre épül: polgárok és közösségeik önkéntes, intézményeik és szervezeteik szabályozott, egymásért felelősséget viselő partnerségére (...). Nemzeti, társadalmi létezésünk közepében nem az állam, hanem a törekvő polgárok, a tenni akaró családok, az önkéntes civil együttműködések sokasága áll.*”

A Kormány a Modern Köztársaságról szóló fejezetben hangsúlyozza, hogy „*...az állam partnernek tekinti az emberek szabadon létrejövő közösségeit, civil szervezeteit, nem csupán eltűri, de kéri, ösztönzi a kormányzati munka feletti kontrollt, és kisebb-nagyobb közösségeik érdekében végzett munkájukat. A Köztársaság Kormánya a civil szervezetek jogi és pénzügyi feltételeinek szélesítésével is hozzá kíván járulni ahhoz, hogy polgárai szabad szerveződéseinek széles hálója erősítse társadalmunk összetartó erejét.*”

A Kormányprogram Modern Állam című fejezete a Kevesebb, de minőségi jogszabály cím alatt a következő rendelkezéseket tartalmazza: „*A Kormány mindenkire számít a jogalkotásban, ezért biztosítjuk a civil szféra, de az egyes állampolgárok érdemi részvételének lehetőségét is a döntések előkészítésében. A jogszabály-tervezeteknek, törvénykoncepcióknak a világhálón való nyilvánosságra hozatalával minden állampolgár véleményt nyilváníthat a készülő szabályozásról. Létrehozzuk a Társadalmi Konzultáció Rendszerét, amely érdemben biztosítja, hogy a jogszabályok előkészítésekor mindenki elmondhassa véleményét (...). Ebben a kormányzati ciklusban az Országgyűlés elé terjesztjük az új, korszerű Polgári Törvénykönyvet, amely kiszámítható és stabil szabályozási háttérrel nyújt a vállalkozások és magánszemélyek számára.*”

A civil szervezetekkel¹ való együttműködés fejlesztése, a hosszú távú kapcsolatok megalapozása, és az ehhez szükséges feltételek megteremtése minden kormányzati szerv számára kiemelkedő jelentőségű feladat kell, hogy legyen, figyelemmel arra, hogy ezáltal a részvételi demokrácia elve alapján az állampolgárok és szervezeteik közvetlenül be tudnak kapcsolódni a közéleti gondolkodásba, és össze tudnak fogni a valós társadalmi értékek mentén megfogalmazott közjó érdekében. E társadalmi párbeszéd az állampolgárok érdemi vélemény-nyilvánításának, a kormányzat feletti civil ellenőrzésnek, továbbá a civil szektor által a közfeladatok ellátásában való hatékony részvételnek a munkamegosztáson és együttműködésen alapuló színterévé válhat, melynek során az egyenjogúság, a kölcsönös érdekek felismerése és a nyitottság rendező elvként működnek.

A kormányzat által függetlenként és sokszínűként elismert civil szféra a társadalmi felelősségvállalás és a kiegyensúlyozott partneri viszony alapköve, mely a folyamatos és strukturált konzultáció révén az átláthatóság, nyilvánosság és elszámoltathatóság elvének

---

¹ A 1065/2007. (VIII. 23.) Korm. határozat értelmében a határozat végrehajtása során civil szervezet alatt a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény szerinti **alapítványt, egyesületet, illetve egyesületek szövetségeit kell érteni.**

következetes érvényre juttatásával közvetlenül tud részt venni a demokratikus kormányzásban. Az aktív kommunikáció eredményeképp a meghozott döntések jobb minőségűvé, többféle érdeket érvényre juttatóvá és sikeresebben végrehajthatóvá válnak, mivel a társadalom széles rétegének szakértelmén, információin és igényein alapulnak.

A civil szféra tagoltságára figyelemmel, a hatékony és tevékeny társadalmi részvétel megvalósulása érdekében a Kormány elsősorban a szolgáltató, a karitatív és az érdekképviselői tevékenységet folytató civil szervezetekkel kívánja elmélyíteni a kapcsolatait, melynek során öt kiemelt területre összpontosít:

- a társadalmi részvétel eszközrendszerének fejlesztése
- a jogi környezet felülvizsgálata és szükség szerinti átalakítása
- a civil szervezetek hatékony működésének elősegítése
- az állami támogatások pályázóbarát elemeinek megteremtése
- az állami és önkormányzati közfeladat-ellátásban a civil szervezetek részvételének elősegítése.

II. Helyzetelemzés

1. A helyzetelemzés módszertana

A Civil Cselekvési Terv az IRM központi igazgatását érintő civil kapcsolatrendszer feltérképezésére irányul. Ennek során a helyzetelemzés a civil szervezetekkel való együttműködés jogi, intézményi, költségvetési és szakmai hátterét mutatja be.

A helyzetelemzés során alkalmazott *civil szervezet* fogalom megfelel az 1959. évi IV. törvényben (Polgári Törvénykönyv), illetőleg a kormányzati civil kapcsolatok fejlesztését szolgáló egyes intézkedésekről szóló 1065/2007. (VIII. 23.) Korm. határozatban szereplő alapítvány,² egyesület, illetve egyesületek szövetsége meghatározásoknak.

2. Jogi háttér

Az Alkotmány és az egyesülési jogról szóló 1989. évi II. törvény rendelkezései szerint a Magyar Köztársaság elismeri és biztosítja az egyesülési jog – mint mindenkit megillető alapvető szabadságjog – zavartalan gyakorlását. Ennek alapján mindenkinek joga van ahhoz, hogy érdekeinek védelme céljából másokkal együtt szervezeteket alakítson vagy azok tevékenységében részt vegyen. Az így létrehozott civil szervezetek segítségével az állampolgároknak lehetőségük van az őket érintő döntések kialakítása során véleményük becsatornázására.

A Nemzeti Civil Alapprogramról rendelkező 2003. évi L. törvény határozza meg a Magyarországon bírósági nyilvántartásba vett civil szervezetek működésének és tevékenységének biztosítása céljából adható központi költségvetési támogatások feltételeit. A Nemzeti Civil Alapprogram létrehozásával az állam a civil szervezetek működését, közhasznú tevékenységét, rendezvényeiket, továbbá a civil szférával kapcsolatos tudományos kutatásokat, szolgáltató, oktatási és civil érdekképviselői tevékenységeket, valamint az őket

---

² Bár szorosan az államigazgatásba épülten működnek – és ezért nem tekinthetők kifejezetten civil szerveződéseknek –, a teljesség kedvéért a helyzetelemzés azokra a közalapítványokra is kitér, amelyek alapítói jogait az igazságügyi és rendészeti miniszter gyakorolja.

bemutató kiadványokat kívánja támogatni. A Program felelőse a Szociális és Munkaügyi Minisztérium.

3. Intézményi keretek

Az IRM jelenlegi formájában 2006 nyara óta működik, így a hagyományos értelemben vett jogalkotási illetve a rendészeti szakterülettel kapcsolatban álló civil önszerveződések ezen időponttól jelennek meg egységesen a tárcánál. A minisztérium Szervezeti és Működési Szabályzata (a továbbiakban: SZMSZ) szerint a társadalmi szervezetekkel való kapcsolatokban a minisztériumot a miniszter, az államtitkár, a szakállamtitkár, valamint – a szakterületüket érintő kérdésekben, illetve a miniszter, államtitkár vagy szakállamtitkár megbízása alapján – az erre felhatalmazott vezetői megbízással rendelkező személy képviseli.³

Az SZMSZ úgy rendelkezik, hogy a társadalmi és civil kapcsolatok szervezésének feladatait a Humánigazgatási Főosztály Társadalmi Kapcsolatok Osztálya látja el, amely – többek között – „koordinálja a kormányzati civilstratégiából adódó tárcafeladatokat, és e feladatkörében kapcsolatot tart a társadalmi szervezetekkel, a jogszabály-előkészítés során segíti a civil szféra és a minisztérium közötti kölcsönös információátadást, összegyűjti és nyilvántartja a civil szervezetektől érkező jogalkotási javaslatokat, és az azzal kapcsolatos igényeket eljuttatja a jogalkotásért felelős szervezeti egységhez. Vezeti és folyamatosan aktualizálja a tárcával kapcsolatban álló civil szervezetek nyilvántartását.”

3.1. Együttműködési formák

A tárca együttműködési megállapodásai többnyire eseti megbízási szerződések formájában öltönek testet, melyek egy-egy feladat – alapvetően szervezési jellegű – megvalósítását jelentik (pl.: TIT Hadtudományi és Biztonságpolitikai Közhasznú Egyesület). Megfigyelhető ugyanakkor az is, hogy egyes szakterületeken tudományos, szakmai konferenciák, rendezvények lebonyolítása során – szintén eseti megbízási szerződés alapján – felkérlik a témában jártas civil szervezetek szakértőit előadások megtartására, szakmai ismereteik átadására (pl.: Transparency International Magyarország Közhasznú Alapítvány), illetve az adott szakterülethez kötődő kutatás elvégzésére (pl.: Csemegi Károly Alapítvány). Az együttműködési megállapodások mellett a tárca egyes szakterületei szerződések, megállapodások nélkül is szinte mindennapi kapcsolatban állnak a civil önszerveződésekkel, és a gyakorlat azt mutatja, hogy az „íratlan” együttműködési formák ugyanolyan jelentőséggel bírnak, mint a formális kapcsolatok.

3.2. Az együttműködés intézményes formái központi szinten

A Kormány a kormányzat civil szférával kapcsolatos stratégiájának és gyakorlati intézkedéseinek koordinációja érdekében az 1007/2000. (I. 18.) Korm. határozattal létrehozott **Civil Koordinációs Tárcaközi Bizottságot** (a továbbiakban: CKTB) működteti, melyben a minisztériumok mellett az egyéb állami szerveket képviselők is jelen vannak.

Az 1065/2007. (VIII. 23.) Korm. határozat újraszabályozta a CKTB feladatait, működését és eszközeit a civil szervezetekkel kapcsolatos kormányzati munka hatékonyságának és összehangoltságának növelése érdekében. A CKTB funkcióját ellátó konzultációs fórum a fenti cél elősegítése érdekében működtetett koordináló, véleményező, tanácsadó testület,

---

³ 10/2007. (MK 130.) IRM utasítás az Igazságügyi és Rendészeti Minisztérium Szervezeti és Működési Szabályzatáról

amelynek tagja az IRM képviselőjeként a tárca civil kapcsolatokkal foglalkozó szervezeti egységének vezetője is.

A CKTB funkcióját ellátó konzultációs fórum tevékenységében való aktív és hatékony részvétel érdekében a tárca olyan szervezeti egységei, amelyeknek feladatai kapcsolatban lehetnek a CKTB feladataival, illetőleg a civil szervezetekre vonatkozó szabályozással, vagy a civil szervezetekkel összefüggő tevékenységgel, a minisztériumon belül egy civil konzultációs testületet hoznak létre kijelölt képviselőkkel, melynek állandó tagjai az Alkotmányjogi Főosztály, a Polgári Jogi Kodifikációs és Magánjogi Főosztály, a Civilisztikai Kodifikációs Főosztály, az Igazságügyi Kodifikációs és Szolgáltatási Főosztály, a Koordinációs és Ügykezelési Főosztály, valamint a Humánpolitikai Főosztály Társadalmi Kapcsolatok Osztálya képviselői. A testület célja a konzultációs fórum egyes feladataival kapcsolatos tárcaálláspont kialakítása.

A minisztériumnál végzett felmérés szerint az egyes szakterületeken a civil szervezetekkel való kapcsolattartási formák alapvetően pályázathoz kapcsolódóan és pályázati tanácsadás keretében alakulnak ki, ugyanakkor a részükre rendezett konferenciákon, kibővített üléseken történő megjelenésükre jellemző a szervezetek szakértőként való bevonása és a szervezetek általi megkeresés is. A civil szervezetek támogatási rendszerében a pályázattal kapcsolatos egyes fázisaiban - így a bírálatban és a szakmai ellenőrzésben - is résztvevők a civilek, a minisztérium pedig szakmai segítséget nyújt részükre.

Az IRM 2007 őszén intenzív szakmai egyeztető munkába kezdett annak érdekében, hogy az – immár a tárca felelősségi körében véleményezésre bocsátott – **új Polgári Törvénykönyvre** vonatkozó tervezet az érintett civil szervezetek támogatását is élvezze. Az IRM az előkészítés során legfontosabb munkamódszerének a tényleges nyitott jogalkotást, az érdekeltekkel való valódi egyeztetést és a folyamatos konzultációt tartotta. Az IRM rendszeres egyeztetéseket folytatott nemcsak az állami szervekkel, hanem a társadalmi szervezetekkel, szakmai, érdekképviseleti szervezetekkel, valamint a civil szervezetek széles körével. A közigazgatási egyeztetés keretében számos tematikus egyeztetésre került sor, amelyekben aktív résztvevők és az érdemi munka segítői voltak különösen a következő civil szervezetek:

- a Személyek Könyvnek cselekvőképességre vonatkozó rendelkezései kialakításában elsősorban az Értelmi Fogyatékosokkal Élők és Segítőik Országos Érdekvédelmi Szövetsége (ÉFOÉSZ), valamint a Mentális Sérültekért Alapítvány (MDAC) észrevételekkel, kiadványokkal, illetve a témakört érintő konferenciák szervezésével;
- a Családjogi Könyvnek a bejegyzett élettársakra vonatkozó szabályai kialakításában a Magyar Helsinki Bizottság, valamint a Háttér Társaság a Melegekért ,
- a Személyek Könyv személyhez fűződő jogokra vonatkozó szabályozásában a Magyar Helsinki Bizottság, a Társaság a Szabadságjogokért, a Nyilvánosság Klub.

A **társadalmi bűnmegelőzési szakterület** megközelítőleg 50 civil szervezettel tart fenn rendszeres kapcsolatot évente. Ezek a szervezetek vagy együttműködési céllal keresik meg a tárcát, vagy az Országos Bűnmegelőzési Bizottság (a továbbiakban: OBmB) - az OBmB-nek, mint kibővített tárcaközi szervezetnek állandó tagjai a minisztériumok, az igazságügyi szolgáltatás, az önkormányzati szövetségek, az egyházak és az egyes szakmai kamarák, meghívott szakemberek, valamint civil szervezetek (pl.: Európai Roma Rendvédelmi és Bajtársi Közhasznú Egyesület) - munkájában való részvételre szakértői minőségben kapnak felkérést, vagy pedig pályázat útján kerülnek kapcsolatba a minisztériummal. (pl.: Kapocs Ifjúsági Önszolgálat Alapítvány, Lát-kép Egyesület, TÉR Egyesület, ESZTER Alapítvány) 2007-ben a pályázók mintegy fele civil szervezet volt, azonban a tárca nemcsak velük, hanem a korábbi évek nyerteseivel is a jó kapcsolat fenntartására törekszik. A szakterület a

rendezvényeire témaspecifikusan hívja meg a civileket, és emellett célja, hogy az azonos témában működő szervezeteket egymással megismertesse, illetve a köztük kialakuló együttműködési lehetőségeket támogassa.

Törekedni kell arra, hogy a jövőben a civilekkel való kapcsolattartás egyre inkább a szolgáltató attitűdöt vegye fel. Ennek elősegítése, valamint a civilek hatékonyabb részvétele érdekében felkészítő kurzusok és konzultációk szervezése indokolt. A jövőben is érvényesülnie kell annak a jó gyakorlatnak, hogy az OBmB rendezvényeire szakértőként, illetve résztvevőként a civil szervezetek is meghívást kapjanak.

A társadalmi bűnmegelőzés nemzeti stratégiájának⁴ egyik vezérfonala – tekintettel arra, hogy a bűnmegelőzés a társadalom közügye is -, hogy a tudományos, szakmai és a civil kezdeményezésekre nyitottnak és befogadónak kell lenni, így a társadalmat differenciált módon ösztönző és mozgósító bűnmegelőzés eredményes megvalósítása érdekében hatékony és folyamatos együttműködésre van szükség a civil szervezetekkel. A társadalmi bűnmegelőzés rendszere akkor teljes, ha a helyi és a tágabb közösség is részt vállal benne, ha a célok elérése érdekében számítani lehet minden olyan személy és szervezet közreműködésére, amelyek a társadalom önvédelmi képességének javítása érdekében cselekedni tudnak és akarnak. A stratégia mind az öt kiemelt beavatkozási területen (a gyermek- és fiatalkori bűnözés megelőzése, csökkentése; a városok biztonságának fokozása; a családon belüli erőszak megelőzése; az áldozattá válás megelőzése, áldozatsegítés, az áldozat kompenzációja; a bűnisméltés megelőzése) a civil szervezetek aktív részvételére számít.

A **Rendészeti szakterület** civil kapcsolatai is elsősorban a bűnmegelőzés területén jellemzőek, azonban szervezeti átalakítás következtében az ilyen jellegű feladatok a Rendőrség kezében futnak össze, melyekről az alárendelt szervek vonatkozásában lesz szó. A civil együttműködés szerepe ugyanakkor kiemelendő az emberkereskedelem elleni küzdelem vonatkozásában, mivel az Emberkereskedelem elleni nemzeti stratégiában⁵ foglalt feladatok végrehajtására és ellenőrzésére egy munkacsoport került létrehozásra. A kormányzati oldal képviselői mellett a munkacsoport tagjai civil oldalról a Fehér Gyűrű Közhasznú Egyesület, a Baptista Szeretetszolgálat, továbbá az Országos Kriminológiai Intézet, és legnagyobb partnerszervezetként a Nemzetközi Migrációs Szervezet (IOM). A megelőzés és az áldozatsegítés területén történő szélesebb mozgósítás érdekében pályázatok útján egyéb civil szervezetek is be tudnak kapcsolódni szakmailag.

Az **Európai Unió Támogatás-felhasználási Osztály** pályázatát keretében jelenleg kilenc nonprofit típusú alapítvánnyal, egyházzal és egyesülettel tart kapcsolatot, azonban a közeljövőben hozzávetőlegesen tizenöt ilyen szervezet részvétele várható. Az együttműködésben részt vesznek olyan iskolák, nemzetközi szervezetek és gazdasági társaságok is, amelyek a projekt végrehajtását nonprofit módon végzik.

A **szellemi alkotások jogának területén** az IRM a következő civil szervezetekkel áll kapcsolatban: Magyar Iparjogvédelmi és Szerzői Jogi Egyesület, Szerzői Jogi Fórum Egyesület, Association Internationale pour la Protection de la Propriété Intellectuelle magyarországi csoportja, Magyar Innovációs Szövetség, Business Software Alliance, ProArt Szövetség a Szerzői Jogokért, Magyarországi Gógyszergyártók Országos Szövetsége, Innovatív Gyógyszergyártók Egyesülete, Magyar Védjegy Egyesület, Magyar Versenyjogi Egyesület. Az Európai Unió Jogi Főosztály munkatársai az előkészített

⁴ 115/2003. (X. 28.) OGY határozat a Társadalmi bűnmegelőzés nemzeti stratégiájáról

⁵ 1018/2008. (III. 26.) Korm. határozat az emberkereskedelem elleni, 2008-2012 közötti nemzeti stratégiáról

tervezetek közigazgatási egyeztetésével párhuzamosan a fenti szervezeteknek az előterjesztések tárgyköre szerint érintett körétől is véleményt kérnek.

A **Migrációs szakterületen** a civilekkel való szorosabb együttműködési formák alapvetően - szinte napi kapcsolattartási formában - a menekültügy területéhez kötődnek, mivel a menekülteket ért jogsértések orvoslásához, az őket ért traumás esetek feldolgozásához több civil szervezet is szeretne segítséget nyújtani (pl.: Menedék Egyesület, Helsinki Bizottság). A Migrációs Főosztály a hatáskörébe tartozó jogalkotási feladatok során együttműködik a szakterületén működő civil szervezetekkel, és minden esetben lehetővé teszi számukra a Főosztály által előkészített jogszabályok véleményezését, valamint megvitatja velük a jogalkalmazás tapasztalatait. Főbb partnereik: a Magyarországon jelen lévő nemzetközi szervezetek közül az Egyesült Nemzetek Menekültügyi Főbiztossága, a civil szervezetek közül a menedékkérők és a harmadik országbeli állampolgárok jogi képviselőjét és jogvédelmét ellátó Magyar Helsinki Bizottság, a Magyarországon élő menekültek és külföldiek társadalmi képviselőivel és integrációjának segítségével foglalkozó Menedék Egyesület.

Az IRM az Európai Unió „Szolidaritás és a migrációs áramlatok igazgatása” keretprogram pénzügyi alapjaiért felelős hatóság Magyarországon. A Migrációs Főosztály látja el a szakmai tanácsadó tevékenységet az Európai Menekültügyi, a Visszatérési és az Integrációs Alap tekintetében. Az Európai Menekültügyi Alap végrehajtása során a főbb nemzetközi és civil partnerek: a Nemzetközi Migrációs Szervezet, a Menedék Egyesület, a Magyar Helsinki Bizottság, a Cordélia Alapítvány a Szervezett Erőszak Áldozataiért, a Magyar Református Egyház, valamint a Magyar Ökumenikus Szeretetszolgálat.

A **Bel-és Igazságügyi Együttműködési Főosztály** közvetlenül nem, azonban a feladatköréhez tartozó pénzügyi keretprogramok tekintetében kapcsolatba kerülhet a civil szférával. Az uniós pályázati lehetőségekre vonatkozóan a főosztály az IRM honlapján nyújt tájékoztatást annak érdekében, hogy egyenlő esélyeket biztosítson az esetlegesen pályázó szervezetek számára.

A pályázatokat az Európai Bizottsághoz kell közvetlenül benyújtani, a minisztérium feladata a főosztályhoz tartozó pénzügyi programok tekintetében a tájékoztatás nyújtása. A honlapon megjelölt kapcsolattartókhoz ezidáig kevés civil szervezettől érkezett kérdés.

Tekintve, hogy alapvető érdek, hogy a magyarországi civil szerveződések is minél nagyobb mértékben részesülhessenek uniós forrásokból, támogatva van minden olyan intézkedés, amely arra irányul, hogy a civil szférával szorosabb kapcsolat alakuljon ki, ami a civil szervezeteket is arra ösztönzi, hogy megkeressék, látogassák a minisztériumi honlapokat, felvegyék a kapcsolatot a döntéshozókkal.

A **civilisztika** területén valamennyi jogszabály előkészítése során széleskörű egyeztetésre kerül sor az érintett érdekképviseleti és társadalmi szervezetekkel. A Főosztály összeállított egy listát azokról a szervezetekről, amelyek a korábbi egyeztetések során jelezték véleményezési szándékukat. Egy adott jogszabály előkészítése során a Főosztály a téma szerint érintett szervezeteknek véleményezésre megküldi a tervezetet, illetve általában további kapcsolatfelvételt is sor kerül.

A szóban forgó szervezeteket érintően, természetesen egyértelmű a kamarákkal való kapcsolattartás (így többek között a Magyar, illetve Budapesti Ügyvédi Kamara, kereskedelmi kamarák – úgy, mint magyar, német, amerikai –, Magyar Könyvvizsgálói Kamara, Magyar Országos Közjegyzői Kamara), de további példaként lehet említeni a Magyar Jogász Egyletet, a szövetkezetek egyesületeit, az Ipartestületek Országos Szövetségét, a Vállalkozók és Munkáltatók Országos Szövetségét. Különösen aktív a Főosztály kapcsolata a közbeszerzések területén az építőipari társadalmi szervezetekkel, a Joint Venture Szövetséggel, valamint a

Nemzetközi Vállalatok Magyarországi Társaságával; a versenyjog területén pedig a Magyar Versenyjogi Egyesülettel.

2007 nyarán a Kormány korrupció elleni küzdelemmel kapcsolatos feladatai körében az 1037/2007. (VI. 18.) Korm. határozat alapján került felállításra az **Antikorrupciós Koordinációs Testület** abból a célból, hogy a korrupció, mint általános társadalmi és gazdasági jelenség okait feltárja, a korrupciós kockázatokat elemezze, és javaslatokat tegyen hatékonyabb korrupcióellenes eszközök és módszerek kidolgozására. A Testület közreműködik a korrupcióellenes stratégiai dokumentumok szakmai kidolgozásában, a végrehajtás koordinálásában, ellenőrzésében, értékelésében, továbbá az említett dokumentumok folyamatos aktualizálásában. A Testületben – melynek elnöke az igazságügyi és rendészeti miniszter – egyenlő arányban a kormányzati szervek mellett nem kormányzati állami intézmények, továbbá civil szervezetek, és a korrupció elleni küzdelemben jártas, nemzetközileg is elismert szakértők vesznek részt. A civil érdekek és társadalmi viszonyok következetes megjelenítői – elsősorban ellenőrző és jogvédő funkcióval – a Transparency International Magyarország Közhasznú Alapítvány, a Társaság a Szabadságjogokért Közhasznú Egyesület, továbbá az Országos Kriminológiai Intézet, a Pénzügykutató Zrt., valamint neves egyetemi oktatók. A Testület által elkészített dokumentumok szakmai megalapozottsága és társadalmi támogatottsága érdekében az IRM számos szakmai rendezvényt – szakmai vitát, műhely-megbeszélést, illetve szakmai fórumot – szervezett a partnerség jégében.

Az IRM Szervezeti és Működési Szabályzata alapján a Nemzetközi Büntetőjogi Főosztály ellátja az **Emberi Jogok Magyar Központja Közalapítvány** tekintetében – a Kormány által a miniszterre ruházott – alapítói hatáskörök és tulajdonosi jogosítványok gyakorlásával kapcsolatos döntések és intézkedések előkészítését, közreműködik azok végrehajtásában. A Kormány a határozatlan időre létrehozott nyílt Közalapítványnak az alapítással egyidejűleg 10 millió Ft induló vagyont rendelt, amely jelenleg 12 millió Ft összegű költségvetési támogatásra emelkedett. A Közalapítvány az alapító okiratában megfogalmazott céljai – az Emberi Jogok Európai Bírósága és az Európa Tanács emberi jogi tevékenységének megismertetése – megvalósítására kutatásokat szervez és finanszíroz, szakértői hálózatot szervez és működtet, tudományos konferenciákat és rendezvényeket szervez, gondoskodik a kutatási eredmények publikálásáról, valamint a céljai megvalósításához szükséges kiadványok, folyóiratok kiadásáról, továbbá részt vesz nemzetközi kutatócsoportok munkájában is. E tevékenységek közül kiemelendők a negyedévente megjelenő Acta Humana folyóirat – amely elemzéseket és dokumentumokat közöl az emberi jogok nemzetközi védelmének fejleményeiről – színvonalas tudományos munkát jelentő cikkei és tanulmányai, továbbá a szakmai tevékenységgel összefüggésben rendezett konferenciák. Az IRM szervezeti egységének munkatársai elsősorban a szakmai tevékenységhez kapcsolódó cikkeket írnak, és közreműködnek a kiadványok szerkesztésben. A Közalapítvány Kuratóriumában és Felügyelő Bizottságában az emberi jogokban jártas neves szakértők és az Alkotmánybíróság volt tagjai vesznek részt. A Közalapítvány a tevékenységéről évente beszámolót készít, melyet az Európa Tanács részére is eljuttat, pénzfelhasználását az Állami Számvevőszék és az IRM Belső Ellenőrzési Osztálya ellenőrzi.

Az SZMSZ szerint ugyanilyen feladatot lát el az Igazságügyi Kodifikációs és Szolgáltatási Főosztály a **Szabadságharcosokért Közalapítvány** tekintetében. A szintén határozatlan időre létrehozott nyílt Közalapítvány részére az alapítással egyidejűleg 2.459.088 Ft induló vagyont rendelt a Kormány, jelenleg 200 millió Ft költségvetési támogatásban részesül. Az alapító okiratban feltüntetett célok megvalósítása érdekében a Közalapítvány gazdálkodik vagyonával, az 1945-1956 közötti politikai üldözötteknek és az 1956. évi forradalomban és szabadságharcban résztvevőknek és sérelmet szenvedetteknek szolgáltatást nyújt, a

szabadságharc és a forradalom emlékével kapcsolatosan rendezvényeket szervez. Emellett együttműködik és kapcsolatot tart fenn hasonló hazai és külföldi alapítványokkal, intézményekkel.

3.3. Az együttműködés intézményes formái az alárendelt szerveknél

A civil szervezetekkel való kapcsolattartás módozatainak, formáinak vizsgálatát azon szervek esetében is indokolt elvégezni, melyek a tárca felügyelete, irányítása alatt látják el feladataikat, illetőleg működésük valamilyen módon illeszkedik a minisztérium feladatköréhez, hiszen a Kormány célja a minél szélesebb körben megvalósuló társadalmi részvétel kialakítása, az állampolgárok érdekeltté tétele, motiváltságuk erősítése a különböző ágazatok területén folyó döntéshozatali, illetőleg javaslattevői, véleményezési eljárásokban való közreműködésük érdekében.

Az IRM felügyelete és irányítása alatt álló szervek e célból történő megkeresése során az adott szerv civil szervezetekkel folytatott, valamint jövőben tervezett együttműködési megállapodásainak tartalmáról, feltételeiről kértünk adatokat, továbbá rövid beszámolókat az eddigi tapasztalatok, benyomások értékeléséről, melyek alapján a következő megállapítások tehetők:

- Valamennyi megkérdezett intézmény azon az állásponton volt, hogy a civil szervezetekkel való együttműködés hasznos, mindkét fél számára előnyös, biztosítja a folyamatos információcserét.
- A megvalósulás formáit elemezve találkozhatunk több éve fennálló, együttműködési megállapodás alapján létező kapcsolatokkal, ugyanakkor nem ritka az alkalmi, kizárólag egy adott rendezvény megszervezése, lebonyolítása kapcsán létrejött közös munka.
- Az együttműködés tartalmát tekintve intézményenként jelentősen eltérő képet kapunk, de ez nem meglepő, hiszen az egyes szervek feladatköre – és ez által a feladatok ellátását megkönnyítő, ahhoz segítséget nyújtó civil szervezetek területe is – változatos. Így előfordult oktatás – kutatás jellegű együttműködés, amit a tapasztalatok kicserélése, közös ellenőrzés jellemzett, egyes civil szervezetek bűnmegelőzési, közbiztonsági, közlekedésbiztonsági akciókban segédkeztek, rajtuk keresztül az érintett szervek könnyebben sikerült felmérni, megismerni a helyi szükségleteket, a lakosság igényeit – személyesebbé is téve a kapcsolatot –, ami viszont elősegítette a felmerülő problémákkal szembeni hatékonyabb fellépést. Tolmácsolás, szakfordítás, képzés, továbbképzés okán is sor került különböző szervezetekkel való együttműködésre. Némely esetben a civil szervezetek voltak hivatottak a szociális háló hiányosságait pótolni, az egyes, kirekesztettséggel fenyegetett társadalmi csoportok irányában közvetítőként közreműködni.
- Ugyan leginkább a büntetés-végrehajtási intézetekre igaz, hiszen rengeteg civil szervezettel állnak kapcsolatban, de a többi szerv tekintetében sem számít kivételesnek, hogy a velük együttműködő civil szervezetek listája állandóan frissül, bővül, egyesek, mivel egy meghatározott sport-, vagy kulturális rendezvény megszervezését vállalták, lekerülnek, más szervezetek jönnek a helyükre, de vannak hosszútávra kötött megállapodások is.
- Általánosan megállapítható, hogy az intézményeknek szándékában áll a jövőben is folytatni az együttműködést a civil szervezetekkel, illetve törekednek további szervezetek felkutatására is.

4. A civil kapcsolatok finanszírozási háttere

A tárcánál a civil szervezetek támogatására nincs külön elkülönített pénzüsszeg, mivel a támogatásokat a civil szervezetek egyedileg szokták igényelni, és az aktuális évben egyedi elbírálás alapján születik döntés az odaítélésről és a támogatás összegéről. Ennek megfelelően 2006-ban összesen 5.800.000 Ft pénzeszköz átadása történt meg, melyből 300-300.000 Ft-ot az Alapítvány a Szabadságvesztésből Szabadultak Társadalmi Beilleszkedésének Támogatására, illetve a Sors-Társak Közhasznú Egyesület kapott, 200.000 Ft járt a Magyar Jogász Egyletnek, továbbá 5 millió Ft támogatást kapott a Nemzedékek Biztonságáért Közhasznú Alapítvány. 2007-ben összesen 3.259.000 Ft értékű támogatásban részesült a Századvég Politikai Iskola Alapítvány és a Segítő Kezek a BV Dolgozók Alapítványa (1-1 millió Ft), a Magyar Jogászok az Európai Büntetőjogért Egyesület (759.000 Ft) és a Magyar Jogász Egylet (500.000 Ft).

2008 első negyedében az ELSA Pécs Egyesület 100.000 Ft, a Magyar Jogász Egylet pedig 200.000 Ft támogatásban részesült.

Ezentúl az éves költségvetési törvényben a XIV. Igazságügyi és Rendészeti Minisztérium fejezet fejezeti kezelésű előirányzatai között is szerepel civil szervezetek működésének támogatására szolgáló támogatás, amelyet az Országgyűlés hagy jóvá. Ezek folyósítását a támogatott szervezetekkel kötött megállapodás alapján a minisztérium Költségvetési és Gazdasági Főosztálya végzi. További finanszírozási forrást jelentenek azok a minisztérium költségvetésében jóváhagyott fejezeti kezelésű előirányzatok, amelyek pályázati úton kerülnek felhasználásra. A támogatás felhasználását az Állami Számvevőszék és az IRM Belső Ellenőrzési Osztálya ellenőrzi.

5. A társadalmi egyeztetés szerepe, a civil szervezetekkel folytatott kommunikáció formái az IRM vonatkozásában

A jogalkotási⁶ és az elektronikus információszabadságról⁷ rendelkező törvény rendelkezéseivel összhangban biztosítani kell a nyitott jogalkotás elvének érvényesülését. A jogalkotási tevékenység nyitottságának és nyilvánosságának alapelve jelenti egyrészt az állampolgárok, társadalmi szervezetek és érdekképviselői szervek állandó résztvevőként való bevonását a jogalkotás folyamatába, és lehetőség biztosítását a véleményük kifejtésére,

---

⁶ A jogalkotásról szóló 1987. évi XI. törvény (a továbbiakban: Jat.) 19-20. §-a szerint az állampolgárok - közvetlenül, illetőleg képviselői szerveik útján - közreműködnek az életviszonyaikat érintő jogszabályok előkészítésében és megalkotásában. A jogalkalmazó szerveket, a társadalmi szervezeteket és az érdekképviselői szerveket be kell vonni az olyan jogszabályok tervezetének elkészítésébe, amelyek az általuk képviselt és védett érdekeket, illetőleg társadalmi viszonyokat érintik. A 22. § (2) bekezdése értelmében a jogalkotási program összeállításához ki kell kérni – többek között – a társadalmi szervezetek és érdekképviselői szervek javaslatait. A 27. § úgy rendelkezik, hogy a Kormány elé terjesztendő jogszabálytervezetről véleményt nyilvánítanak a miniszterek, a szabályozásban érdekelt országos hatáskörű szervek vezetői, továbbá az érdekelt társadalmi szervezetek és érdekképviselői szervek. A 29. § alapján hasonló a követendő eljárás a miniszteri rendelet és az államtitkári rendelkezés tervezetét illetően is.

⁷ Az elektronikus információszabadságról rendelkező 2005. évi XC törvény (a továbbiakban: Eitv.) 9. § (1) bekezdése alapján közzé kell tenni a jogszabályt előkészítő minisztérium honlapján az egyeztetés állapotának megjelölésével a jogalkotásról szóló törvény, valamint a kormány ügyrendje alapján véleményezésre bocsátott jogszabályalkotásra irányuló koncepciókat, jogszabálytervezeteket, a miniszteri rendeletek tervezeteit, valamint a tervezetekhez kapcsolódó előterjesztéseket vagy szakmai indokolásokat. A 10. § (1) bekezdése úgy rendelkezik, hogy a jogszabályok előkészítése során - a jogi szabályozás sokoldalú megalapozása és ezzel összefüggésben az önkéntes jogkövetés elősegítése érdekében - a jogszabály előkészítője a (2) bekezdés szerint biztosítja, hogy bárki véleményt nyilváníthasson, illetve javaslatokat tehessen a jogszabályok tervezetével kapcsolatban. A (2) bekezdés szerint a minisztérium honlapján a vélemények, javaslatok fogadásának lehetőségét meg kell teremteni, továbbá meg kell jelölni a véleményadásra nyitva álló határidőt.

másrészt a jogalkotási folyamat kezdetét jelentő koncepciók kialakításától kezdve a kapcsolódó előterjesztések, indoklások, javaslatok és az elkészült jogszabályok szövegének megjelentetését.

A NOSZA⁸ Egyesület rendszeresen figyelemmel kíséri az **Eitv. jogalkotás nyilvánosságára vonatkozó rendelkezéseinek** betartását a minisztériumi honlapokon. A 2007. év végi beszámoló szerint az IRM a minisztériumok között a középmezőnyben végzett a jogszabálytervezetek gyorsított illetve normál eljárásokban lefolytatott egyeztetéseit tekintve. A Minisztérium 74 %-ban (54 esetben gyorsított, 19 esetben normál eljárás) a gyorsított eljárást alkalmazta, melynek következtében 2007-ben a véleményezésre adott napok száma átlagosan 10,27 volt. A tanulmány továbbá rávilágított arra, hogy 2007 második felében az Országgyűléshez 23 olyan törvényjavaslatot nyújtottak be, amelyekben nem volt előzetes társadalmi egyeztetés, és ebből 8 az IRM által került az Országgyűlés elé. A 2008 első negyedévi jelentés valamivel kedvezőbb képet fest a tárcáról, ugyanis 3 esetben gyorsított, 4 esetben pedig normál eljárás keretében történt az egyeztetés, így átlagosan 14, 71 nap volt a véleményezésre adott határidő. Ugyanakkor a jelentés rámutat arra, hogy több olyan jogszabálytervezetet is találtak – kiemelve az IRM-et -, amelyeknél nem adták meg a véleményezésre nyitva álló határidőt, holott az Eitv. szerint az is kötelezettség. A kutatást végzők mindemellett utaltak arra is, hogy a minisztériumok többsége nem tartja be az Eitv. azon előírását, miszerint a jogszabály előkészítője a beérkezett észrevételekről összefoglalót készít, melyet a honlapján közzétesz, és ez alól csupán az IRM képez kivételt, ahol a fórumban olvasható állampolgári hozzászólások és vélemények mellett a minisztérium reakciói is megjelennek.

A civil szféra részéről jelentkező további igény, hogy a minisztériumok jogalkotási terveiket is nyilvánosságra hozzák. Az adatvédelmi biztos állásfoglalása szerint a tárcákat nem kötelezi jogszabály jogalkotási terv készítésére, így közzétételi kötelezettségük e vonatkozásban nincs, amennyiben viszont készítenek jogalkotási programot, úgy a dokumentum közérdekű adatnak minősül. Álláspontja szerint a nyilvánosság erősíti az állami szervek iránti társadalmi bizalmat, javítja az állami működés kiszámíthatóságát, és segíti a civil szervezetek ténylegesen érdemi részvételét a jogalkotási folyamatban.⁹

A részvételi demokrácia érvényesülésének legszembetűnőbb megjelenése az IRM honlapján 2006 végétől működő „**Paragrafus-pellengér**”, amely egy olyan, nem fórum-jellegű internetes portál, ahol a már teljes, illetve még előkészítés alatt álló jogszabályokra, azok egyes részeire, valamint problémás jogterületekre vonatkozó állampolgári véleményeknek, továbbá a jogszabály-előkészítés folyamatában közreműködők és szakértők tapasztalatainak a megismerésére van lehetőség. A működés eddigi eredményei alapvetően jók, és azt mutatják, hogy – megközelítőleg egy éve – megnőtt az állampolgári érdeklődés a vélemény-nyilvánítás ezen formája iránt. Annak ellenére, hogy a beérkező hozzászólások egy része jogszabályok konkrét ügyekben való alkalmazására irányult, érdemi problémákra koncentrált felvetések is nagy számban érkeztek, összesítve 10 % körüli arányban. A magánszemélyek aktivitása a területen lényegesen meghaladja a szervezetek ilyen irányú tevékenységét, mivel az megközelítőleg csupán 5 % körüli szinten mozog. A jelenlegi tendencia az, hogy a magánszemélyek mellett egyre gyakrabban jogi képviselők is érdemi felvetésekkel élnek egy-egy témával kapcsolatban. A hozzászólások jelentős része a civilisztikai és gazdasági kodifikációs, illetve a büntetőjogi és rendészeti kodifikációs szakterületet érintette. Tekintettel arra, hogy a hozzászólások rendszerint több szakterületet is érintő kérdést vetnek fel - melyeknél az egységes álláspont kialakítása hosszabb időt vesz igénybe -, az ügyek

---

⁸ Nonprofit Szektor Analízis

⁹ Forrás: www.jogalkotas.hu

feldolgozásának átlagos ideje 60-90 nap. Az ügyintézési határidőt azonban tovább növeli, ha a feltett kérdés jellege más tárcához tartozó szakterületet érint, és amelyet emiatt továbbítani kell az érintett minisztérium illetékes főosztályához. A hatékonyság és eredményesség növeléséhez az ezzel foglalkozó személyi kapacitás bővítése, a nagyobb nyilvánosság és a pozitív sajtóvisszhang nagymértékben hozzájárulna.

A Paragrafus-pellengérhez hasonlóan az IRM honlapján működik a „**Mondja el véleményét**” elnevezésű fórum, ahol az állampolgárok meghatározott témákban (pl.: minőségi jogalkotás, rendészeti reform, szakvizsgázók, stb.) fejthetik ki észrevételeiket, hozzászólásaikat és kérdéseiket. Az új Polgári Törvénykönyv tervezetének széleskörű társadalmi egyeztetésre bocsátása szintén a fórumon kezdődött, és a hozzászólások számából arra lehet következtetni, hogy az állampolgárok aktívan részt kívánnak venni a mindennapjaikat érintő szabályok alakításában.

A közhatalmi döntéshozatali folyamatokban való társadalmi részvétel jelenleg kialakult fórumai jelentős konszenzusteremtő potenciált hordoznak, azonban szigetszerűen, eltérő színvonalon és feltételek mellett léteznek. A **konzultáció** jelenleg alkalmazott formái nem módszeresek, és kiváltképp nem rendszeresek. Hiányzik a konzultációba bevont szereplők kiválasztásának módszertana, így gyakran önkényesnek hat a véleményalkotók kiválasztása és a vélemények elfogadása. A jelenlegi helyzet további jellemzője, hogy a közhatalmi döntések társadalmi elfogadottsága alacsony, melynek egyik legfontosabb tényezője, hogy az érintettek véleménye nem csatornázódik be hatékonyan a döntés-előkészítés folyamatába, és így nem jelenik meg a döntésekben. Éppen ezért az IRM a Kormány felhatalmazása alapján 2007-ben felvállalta egy – az Új Magyarország Fejlesztési Terv Államreform Operatív Programjából finanszírozásra kerülő – kiemelt projekt megvalósítását. A kiemelt projekt négy alprojektből áll, amelyek közül kiemelendő azon alprojekt, melynek célja a jogszabály-előkészítést segítő Elektronikus Konzultációs Rendszert működtető informatikai alkalmazás kialakítása, és a társadalmi konzultáció megújítása.

6. A fejlesztés lehetséges területei

A civil szférával kapcsolatos jogi szabályozás korszerűsítése iránti igény mindennapjainkban is jelentkező probléma, hiszen amennyiben átlátható, egyértelmű iránymutatások jellemzik a szektort, sokkal hatékonyabban valósulhat meg a kormányzati szervekkel való közös gondolkodás és cselekvés. Az együttműködés feltételeinek és formáinak **jogi szabályozása** mellett nélkülözhetetlen a **nyilvántartási rendszerre** vonatkozó, illetőleg az eljárásjogi szabályozás kidolgozása. Jelentős előrelépés, hogy a www.birosag.hu internetes portálon már lehetőség van adott keresési szempontok szerint a Társadalmi szervezetek és Alapítványok névjegyzékében történő keresésre.

A nyitott jogalkotás, az érdekeltekkel való valódi egyeztetés és a folyamatos konzultáció jegyében előkészített **új Ptk.** tervezete részletesen újraszabályozza az alapítványra vonatkozó eddigi rendelkezéseket. A törvénykönyvet előkészítő szakmai viták során sem vitatta senki, hogy a tradicionálisan a Polgári Törvénykönyvben szabályozott alapítványra vonatkozó rendelkezéseknek a kódexben van a helye. Az alapítványi szabályozás kapcsán a korábbi tervezetre beérkezett észrevételeket, valamint az alapítványok feletti törvényességi felügyeletet ellátó ügyészség tapasztalatait is figyelembe véve az IRM tervezete azt az álláspontot képviseli, hogy meg kell őrizni az alapítvány legfontosabb fogalmi elemeit: az alapítvány jogi személyiséggel felruházott célvagyon, amelynél az alapító okiratban meghatározott cél és a hozzárendelt vagyon az alapító által is csak kivételesen módosítható, az alapítvány nyilvántartásba vételéről a bíróság határozhat, törvényességi felügyeletét az ügyészség látja el. A hatályos szabályozással összhangban az is meghatározó, hogy gazdasági

tevékenységet az alapítvány csak kiegészítő jelleggel és az alapítványi célt nem akadályozva folytathat.

Az új Ptk. értelmében alapítványt tartós, közérdekű célra lehet létrehozni. A bírói gyakorlat – a több tízezer alapítvány alapítási, működési tapasztalatai alapján – mind kiterjesztőbben értelmezte az alapítvánnyal elérni kívánt cél tartós jellegét. A tervezet értelmében a jövőben az alapítványrendeletnek nem lesz előfeltétele, hogy az alapítvány célja „közérdekűnek és tartósnak” minősüljön. Noha várhatóan az alapítványok a jövőben is jelentős részben közérdekűnek minősíthető célt fognak szolgálni, az új Ptk. lehetővé teszi a jogszerű magáncélra történő alapítványrendeletet is. Az alapítványrendelet így köz- és magáncélra egyaránt történhet. A közérdekűséget az adó- és egyéb kedvezményeket szabályozó jogszabályok ismerhetik el. A cél tartósságának követelménye is megszűnik. Az alapítványrendeletnek ugyanakkor véglegesnek, visszavonhatatlannak kell lennie, és a cél függvényében dönthető el, hogy szükség van-e „tartósságra” is.

A szervezet-semleges hitelezővédelem biztosítása érdekében a tervezet úgy rendelkezik, hogy ha az alapító okirat az alapítványt üzletszerű gazdasági tevékenység folytatására is feljogosítja, akkor az alapítvány javára rendelt vagyon nem lehet kevesebb a korlátolt felelősségű társaságok mindenkorijegyzett tőkéje minimumánál. Az ilyen alapítványok jogutód nélküli megszűnésére, a tervek szerint a vállalkozások felszámolására vagy végelszámolására vonatkozó szabályok vonatkoznának, míg az üzletszerű gazdasági tevékenységet nem folytató alapítványoknál nem lenne továbbra sem induló vagyoni minimum, és esetükben megszűnéskor egyszerűsített követelésrendezési eljárásra kerülne sor.

Újdonság, hogy az alapítvány nyilvántartásba vételére irányuló kérelem elektronikus úton is előterjeszhető lesz, és a bíróság ebben az esetben elektronikus nyilvántartási eljárás keretében határozná. A nyilvántartás adatai (köztük az is, hogy az alapítvány jogosult-e üzletszerű gazdasági tevékenységre) és a benyújtott kérelmek nyilvánosak lesznek, és azokat bárki megtekintheti személyesen vagy elektronikus úton. Míg a hatályos Ptk. tartalmazza az egyesületre vonatkozó rendelkezéseket, a tervezetben az egyesület szabályai nem találhatóak meg.¹⁰

Az IRM felelősségébe tartozó **Minőségi Jogalkotás Kiemelt Projekt** 2008. II. félévében kezdődő megvalósítása lehetőséget biztosít arra, hogy még ebben a kormányzati ciklusban létrejöjjön a kormányzati jogszabály-előkészítési tevékenység modern, az Európai Bizottság által megfogalmazott minőségi elvárásoknak megfelelő, informatikailag támogatott rendszere. A kiemelt projekt részét képező Elektronikus Konzultációs Rendszer alprojekt révén 2010-ig létrejön egy olyan informatikai rendszer, amely a jogalkotói szándék megfogalmazásától kezdve a jogszabály-előkészítés minden fázisában garantálni tudja a jogalkalmazói oldal véleményének rendszerszerű, objektív, és a nyilvánosság biztosításával való becsatolását. A rendszer alapvető funkciója lesz, hogy a kormányzati szereplők a társadalmi párbeszéd révén megismerhessenek olyan igényeket, szempontokat is, amelyek egyébként rejtve maradnának, és ezzel torzítanak a szabályozási cél érvényesülését, eredményességét, másrészt pedig az érdekeltek álláspontjának idejekorán történő megismerésével és ütköztetésével a konzultációs rendszer révén csökkenteni lehet a szabályozás végrehajtását veszélyeztető kockázatokat, továbbá növelni a javaslatok társadalmi elfogadottságát, támogatottságát, és ezáltal, végső

---

¹⁰ Az egyesülési jogról szóló 1989. évi II. törvény átfogóan szabályozza az egyesüléshez való jog, egyesületek (társadalmi szervezetek) alapításának, képviseletének, működésének kérdéseit. A Ptk-ban való szabályozás így vagy párhuzamosságot eredményezne, vagy eltérne egymástól a „feles” elfogadást igénylő Ptk. és a „2/3-os” egyesülési jogról szóló törvény számos előírása. A közigazgatási egyeztetés során a minisztériumok egy része, valamint több érdekképviselő (a Magyar Újságírók Országos Szövetsége, munkaadói érdekképviselő, szakszervezetek) igényelte, hogy a tervezet ne tartalmazzon az egyesületekre vonatkozó szabályokat.

oron, a szabályozás stabilitása mellett a hatékonyabb jogalkalmazást. A projekt sikeres megvalósításának egyik alapvető feltétele, hogy a civil szervezetek a jogszabály-változásokról folyamatos tájékoztatást kapjanak, illetve, hogy a kormányzati szervek a civil szféra újító ötleteire nyitottan reagáljanak.

A civil szervezetekkel létrejött partneri viszony továbbfejlesztése érdekében – a folyamatosan megszerzett tapasztalatok alapján – a későbbiekben indokolt lehet az ágazati szereplők civil szférával kapcsolatos ismereteinek szélesítése, melyhez az alapvető szakmai ismeretek átadását belső képzési, továbbképzési rendszerben célszerű biztosítani.

A civil szféra pályázati úton történő támogatásának alapvető követelménye a nyilvánosság, valamint a támogatások és felhasználásuk átláthatóbbá tétele. A jelenleg fennálló kapcsolatok alapján leszögezhető, hogy a civil szervezetek a jövőben is aktív közreműködői lesznek a tárcához köthető pályáztatási rendszereknek.

IRM civil feladat és ütemterv

A hosszútávú ágazati szakmai elképzelés alapján az IRM előtt az alábbi célkitűzések állnak:

- a jogalkotás minőségének javítása,
- az üzletszerű gazdasági tevékenységet folytató szervezetek és személyek számára egy vonzóbb üzleti környezet megteremtése,
- a büntető igazságszolgáltatás megreformálása,
- a miniszter által felügyelt állami nyilvántartások fejlesztése, és e nyilvántartások összefüggő rendszerének kialakítása,
- a szolgáltató, integrált rendvédelmi szervezetrendszer megteremtése.

Ez alapján a tárca küldetése és jövőképe könnyen azonosíthatóvá válik, a minisztériumra korábban jellemző háttérintézmény-szerű működést pedig egy sokkal határozottabb, minőségi szolgáltatásokra összpontosító arculat válthatja fel, melyben a civil párbeszéd hangsúlyos szerephez kell, hogy jusson. E célkitűzések tükrében a következő ütemtervet határozzuk meg a minisztérium számára:

1. A társadalmi részvétel eszközszerének fejlesztése

a) Meg kell teremteni a minisztérium jogszabály-alkotási terve nyilvánosságra hozatalának lehetőségét, rendszeres információcsere és kapcsolattartás útján biztosítani kell a civil szervezetek érdemi tájékoztatásának folyamatos továbbfejlesztését a döntéshozatali folyamatok állásáról, a döntésekről, a civil részvétel lehetőségéről és gyakorlatáról, valamint az összefoglalt álláspontot a beérkezett civil véleményekről

Felelős: IRM Miniszteri Kabinet Sajtó- és Kommunikációs Osztály
Határidő: folyamatos

b) A Tárca honlapján bevezetett „Paragrafus-pellengér” és a „Mondja el a véleményét” vélemény-nyilvánítási fórumok működésének elemzése, továbbfejlesztése, „jó gyakorlatuk” más tárcákhoz történő közvetítése

Felelős: IRM Miniszteri Kabinet Sajtó- és Kommunikációs Osztály
Határidő: folyamatos

c) A partnerség jegyében meg kell teremteni annak lehetőségét, hogy a civil szervezetek „civil partnerkör” létrehozása céljából önkéntes regisztráció útján szakterületenként bejelentkezzenek az IRM honlapján

Felelős: IRM Miniszteri Kabinet Sajtó- és Kommunikációs Osztály
IRM Humánigazgatási Főosztály Társadalmi Kapcsolatok Osztálya
Határidő: 2008. december 31.

d) A regisztrált civil szervezetek számára a tárca által előkészített, a civil szervezetek tevékenységi körét érintő jogszabályok változásával kapcsolatos aktuális információkról szóló Hírlevelet kell kibocsátani

Felelős: IRM Humánigazgatási Főosztály Társadalmi Kapcsolatok Osztálya
Határidő: első alkalommal 2009. január 31., azt követően folyamatos

e) A Minőségi Jogalkotás Kiemelt Projekt eredményeként biztosítani kell a jogszabály adatbázishoz való hiteles, ingyenes és elektronikus hozzáférést

Felelős: IRM Alkotmányjogi Főosztály
Határidő: 2010. április 30.

2. A jogi környezet felülvizsgálata és szükség szerinti átalakítása

a) A civil szervezetek nyilvántartásával kapcsolatos általános és végrehajtási szabályok áttekintése, az Országos Igazságszolgáltatási Tanács Hivatala által e tárgyban indított fejlesztési projekt jogszabályi feltételeinek megteremtése

Felelős: IRM Polgári Jogi Kodifikációs és Nemzetközi Magánjogi Főosztály
Határidő: 2008. december 31., majd minden év december 31.

3. A civil szervezetek hatékony működésének elősegítése

a) A minisztérium civil cselekvési tervét az IRM honlapján nyilvánosságra kell hozni

Felelős: IRM Miniszteri Kabinet Sajtó- és Kommunikációs Osztály
Határidő: 2008. július 31.

b) A regisztrált civil szervezetek számára – szükség szerint – személyes konzultációt kell biztosítani, és előadásokat kell szervezni a Tárca által előkészített, a civil szervezetek tevékenységi körét érintő jogszabályi változásokról a naprakész tájékoztatás érdekében

Felelős: IRM Miniszteri Kabinet Sajtó- és Kommunikációs Osztály
Határidő: folyamatos

c) Az IRM honlapján ki kell alakítani egy fő menüpontot a civil szférával kapcsolatos speciális információk közzétételére (Civil kapcsolatok vagy Társadalmi kapcsolatok fő menüpont létrehozásával), továbbá a honlapon meg kell teremteni a Civil Információs Portálhoz való közvetlen kapcsolódás lehetőségét

Felelős: IRM Miniszteri Kabinet Sajtó- és Kommunikációs Osztály
Határidő: 2008. augusztus 31.

4. Az állami támogatások pályázóbarát elemeinek megteremtése

a) A minisztérium civil szervezetekkel kapcsolatos pályázati rendszerének és a pályázattal kapcsolatos eljárás átláthatóságának biztosítása

Felelős: IRM Humánigazgatási Főosztály Társadalmi Kapcsolatok Osztálya
Határidő: 2008. december 31.

b) A minisztérium honlapján a pályázatok nyerteseinek listáját nyilvánosságra kell hozni

Felelős: IRM Miniszteri Kabinet Sajtó- és Kommunikációs Osztály
Határidő: folyamatos